Journal of Human Sciences
ISSN: 2458-9489
Volume: 14 Issue: 2 Year: 2017

"Elderly" girls, "faded" melodramas in Selim İleri's novel *Ölünceye Kadar Seninim*

Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar

Gülçin Oktay[1]

Abstract

Selim İleri stepped into the world of literature in 1967 with an article published in the *Yeni Ufuklar* (New Horizons) magazine. He has produced and continues to produce works in many types of the Turkish literature such as novel, story, essay, poem, analysis, and play. Having completed his fiftieth year in literature this year, İleri is mostly known for his novels despite he has published 72 books in various types. Yıldırım Türker defines "Selim İleri" as "the archaeologist of Turkish literature" in his article titled "Bir Cihan Kaynanası (A Mother-in-Law of the World)" and published in *Radikal Gazetesi* (Radikal Newspaper) in 2010 because of his descent into the roots of Turkish literature, his touching upon the lives of the marginalized and including these forgotten people in his novels. İleri tells in his novels the loneliness of languished people and their processes of reckoning; he transfers the "individuation" adventure of a person into the world of fiction through various events and characters. Although his novel *Ölünceye Kadar Seninim* (I am yours until I die) has been published in quite many editions, it remains "somewhat" marginal compared to other Selim İleri novels. The novel, on the other hand, tells the story of the "elderly girl" Süha Rikkat, who has lived through three revolutions, wrote more than forty love and blind love novels, and never married; and in the background of this story, it tells the effects of the social and political structure of the period on human psychology. The novel is important and it

Özet

Selim İleri, edebiyat dünyasına 1967 yılında *Yeni Ufuklar* dergisinde yayımladığı bir yazıyla adım atmış, Türk edebiyatının roman, hikâye, deneme, şiir, inceleme, senaryo, oyun yazarlığı gibi pek çok türünde eserler vermiş ve vermekte olan bir yazardır. İçinde bulunduğumuz yıl itibariyle edebiyatta ellinci yılını dolduran İleri, çeşitli türde 72 kitaba adını yazmasına rağmen daha çok romancı kimliğiyle ön plana çıkar. Yıldırım Türker de 2010 yılında *Radikal Gazetesi*'ne yazdığı "Bir Cihan Kaynanası" adlı yazısında, Selim İleri'yi Türk edebiyatının köklerine inmesi, kıyıda kalmışların yaşamlarına değinmesi ve bu unutulmuş insanları romanlarında ele alması sebebiyle "Türk edebiyatının vefakâr arkeoloğu" olarak tanımlar. Romanlarında bunalan insanların yalnızlıklarını, kendileriyle hesaplaşma süreçlerini anlatan İleri, insanın "bireyleşme" serüvenini çeşitli olaylar ve karakterler aracılığıyla kurgu dünyasına taşır. *Ölünceye Kadar Seninim* romanı ise baskı sayısı fazla olan Selim İleri romanlarının yanında "biraz" kıyıda kalır. Oysaki roman, üç ihtilal süreci yaşamış, kırktan fazla aşk ve karasevda romanı yazmış, hiç evlenmemiş, "yaşlı kız" Süha Rikkat'in hikâyesini ve bu hikâyenin arkasında dönemin sosyal ve siyasî yapısının insan psikolojisine olan etkilerini anlatır. Roman; anlatıcı konusunun çetrefilli oluşu, popüler aşk romanlarının, romantizmin parodisini yapması, Süha Rikkat'in hayal ile gerçeklik arasında çıldırmaya varan psikolojisini anlatması ve tüm bu sayılanlara Selim İleri'nin bakış açısını yansıtması açısından önemlidir ve incelenmelidir.

[1] Research Assistant, Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Art and Science, Department of Turkish Language and Literature, oktaygulcin@gmail.com

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

should be examined as the narrator topic is complicated, it makes a parody of popular love novels and romanticism, it narrates the psychology of Süha Rikkat that comes close to going mad between imagination and reality, and it reflects Selim İleri's perspective for all these listed.

Keywords: Literature; popular love novel; parody; Selim İleri; *Ölünceye Kadar Seninim*.

(Extended English abstract is at the end of this document)

Anahtar Kelimeler: Edebiyat; popüler aşk romanı; parodi; Selim İleri; *Ölünceye Kadar Seninim*.

Giriş:

Selim İleri, 1970'li yılların başlarında edebiyat dünyasında kendine yer edinmeye başlar ve 1973'te henüz 24 yaşındayken ilk romanı *Destan Gönüller*'i[2] yayımlar. Yazar; romanlarında, bunalan insanların yalnızlıklarını anlatır ve romanlarının kurgusunu bu figürlerin kendileriyle hesaplaşma ve kendilerini bulma çabalarına odaklar. Bir anlamda Selim İleri'nin eserlerinde insanın "bireyleşme" serüveni, çeşitli olaylar ve karakterler aracılığıyla kurgu dünyasına taşınır.

Selim İleri'nin eserlerini incelenmeye değer kılan özelliklerden biri, yazarının yaşam serüveninden izler taşımalarıdır. Yazar hakkında yapılan eleştirilerin çoğu da bu otobiyografik öğelerin eserlere etkisi üzerinedir ve İleri'nin *Destan Gönüller* ile başlayıp 2013'te çıkan son romanı *Mel'un*'a kadar bu durum gözlemlenir. Sanatçının hayatı ile eserleri arasında bağ kuran yazara dönük eleştiri, ya eserleri aydınlatmak için sanatçının hayatını inceler ya da sanatçının psikolojisini aydınlatmak için eserlerini öne çıkarır (Moran 132). Nitekim Selim İleri, *Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak* adlı romanına Andre Malraux'nun "[h]er roman aslında otobiyografidir" sözüyle başlar.[3] Selim İleri'nin, annesi ve babası arasındaki sevgisiz ilişki, romanlarındaki aşk ilişkilerinin temelini oluşturur. Bu iletişimsizlik onu hayaller dünyasına iter. İleri, aile içerisindeki bu sorunlu yapıyı, söyleşiyi Handan Şenköken'in gerçekleştirdiği *Anılar; ıssız ve yağmurlu*[4] kitabında şöyle tarif eder:

> Annemle babamı birbirine tanıştıranlar ortak arkadaşları. Bu tanıştırma, klasik, alışılagelmiş şekilde: evlensinler, her ikisinin de başından nişan geçmiş... İki insanı birleştirme. Anlaşırlarsa evlenirler… Evlenmeye karar vermişler ama, birbirleriyle

[2] Selim İleri'nin 24 yaşındayken yazmış olduğu bu roman, Hürriyet Yayınları tarafından 1973 yılında yayımlanır. Romanın Adam Yayınları'ndan olan ilk baskısı da 1982 yılındadır.

[3] Ancak Selim İleri, alıntısını yaptığı bu sözün biraz da yanlış anlaşıldığını, 2016 yılında hazırlanan bir doktora tezinin son kısmında kendisiyle yapılan bir söyleşide ifade eder. İleri, Andre Malraux'nun bu sözünü o dönem yazmış olduğu *Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak* romanında kullanması konusunda ilham veren kişinin Attila İlhan olduğunu söyler. Ancak İleri, Malraux'nun bu sözünden her romanın yazarı tarafından "birebir" yaşandığı anlamının çıkarılmaması gerektiğinin altını çizer. İleri, Malraux'nun bu sözüyle romanın, yazarının yaşamından, duygularından, hayata bakışından "muhakkak" izler taşıdığını söyler ancak her noktanın yazarının hayatıyla örtüşmediği vurgusunu da yapar. Bu açıklamalarıyla İleri, yazara dönük eleştirinin sıkıntılı yanlarına da değinmiş olur. Röportajın tamamı için bkz. Yusuf Çopur, "Selim İleri'nin Romanlarında Metinlerarasılık Bağlamında Türk Edebiyatı", s. 141-148.

[4] *Anılar: ıssız ve yağmurlu*, "nehir söyleşi" olarak isimlendirilir. Bir tür olarak kabul edilen nehir söyleşi, hakkında konuşulan yazarın hayat hikâyesini detaylı bir şekilde ortaya koyar. Selim İleri'nin Handan Şenköken'e hayatını anlattığı *Anılar; ıssız ve yağmurlu* kitabından başka; 2017 yılının Ocak ayında Selim İleri'nin edebiyattaki ellinci yılını kutlamak amacıyla çıkan, Selim İleri ile söyleşiyi Behçet Necatigil'in kızı Ayşe Sarısayın'ın yaptığı *O Aşk Dinmedi* kitabını da anmak gerekir. Bu kitabın nehir söyleşi kitaplarından ayrılan yanı, söyleşilerin başında Selim İleri'nin kitaplarından konuyla alakalı alıntıların yapılmasıdır. Selim İleri bu tarz kitaplara "ırmak söyleşi" der ve "ben nehir söyleşi demiyorum" diyerek tercihini belli eder. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selim İleri, *O Aşk Dinmedi*, özellikle s. 243.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

> hiçbir şekilde çok anlaşabilecek insanlar değillerdi. Çocuk gözlemlerim ne derece gördü, saptadı, kestiremem, yine de onları, annemle babamı hep kendi dünyalarına kapanmış görüyorum, o zamana dönüp böyle hissediyorum: iki ayrı beden, iki ayrı ruh, gönül yakınlıkları olmamış gibi… (9)

Aile içerisindeki aksaklıklar sebebiyle evlilik birliğine karşı olumsuz izlenimler edinen yazar, evliliğin kutsallığına dair "yaygın" kanıyı romanlarında kurguladığı "aykırı" ilişkilerle dejenere eder. Kendi yaşamında gördüğü otoriter baba ve sanata eğilimli anne figürleri romanlarının esin kaynağını oluşturur. Hatta İleri, annesini "…daha insan canlısı, daha hayat dolu, ama bütün duyguları, istekleri bastırılmış, çok daha sanatçı ruhlu bir kadın" (*Anılar…* 9) olarak tanımlarken babasını, "…disiplinli; sanatçı ruhuyla hemen hiç ilintisi olmayan, daha çok bilim tarafı ağır basan, asabi bir adam" (*Anılar…* 9) olarak tanımlar. Yazarın kurgu dünyası, İleri ailesinin maddi sıkıntılarından da etkilenir ve bu etkilenmişlik yazarlık için "itici bir güç" (İleri, *Anılar…* 20) oluşturur. Bu sebeple varlıklı insanlardan nefret eden yazar, "[ü]st sınıfın imkânlarını bilip, ama alt sınıfın hayat koşullarına yakın bir şekilde yaş[ayan]" (İleri, *Anılar…* 18) bir ailede aşağılık kompleksleri içinde büyür. Ayrıca bu sayılan sıkıntıların yanına yazarın, çocukluk döneminde "şişman ve hantal" (İleri, *Anılar…* 20) oluşundan duyduğu psikolojik sancılar da eklenince romanların, yazarlarının hayat hikâyeleriyle olan bağı bir kez daha ortaya çıkar.

Selim İleri'nin çocukluk ve gençlik dönemlerinde yaşamış ve hissetmiş olduğu sıkıntıların eserlerine de yansıması, "bireyci" bir yazar olarak eleştirilmesiyle sonuçlanır.[5] Kendi dünyasında mutlu ilişkiler ağı kuramayan yazar, bir oyun alanı olarak gördüğü edebiyat ürünlerini yalnız kişilerin mutsuz sonlarıyla örer. Özellikle bu mutsuzluk ve yalnızlık psikolojisi, cinsel kimlik konusunda sıkıntılar yaşayan karakterlere aktarılır. Bireyci olmakla suçlanan yazar, eserlerinde cinsellik izleğini sıkça kullanması sebebiyle "cinselliğin yazarı" olmakla da eleştirilir.[6]

Ancak Selim İleri, sadece kadın-erkek ilişkilerine dayanan bir cinsellik anlayışını kabul etmez ve bir anlamda eserlerinde toplumun dayattığı cinsel kimlik rollerine karşı çıkan ilişkiler ağı kurar. İleri, bu düşüncesini, "[z]aten toplumun aykırı saydığı her aşka zaafım büyüktü." (*Anılar…* 76) diyerek açıklamış olur. Bu anlamda onun eserlerinde, eşcinseller, biseksüeller, jigololar, nemfomanlar vs. genişçe yer tutar. Ahmet Oktay'ın da ifade ettiği gibi yazar, "cinsel kimliğin transferi"ne yönelik karakterleri ele alır (97). Öne çıkan kadın kahramanlar da hayatın kıyısında kalmış, topluma, sosyal hayata katılamayan, kendi evine, evrenine kapanmış kişilerdir. Yaş olarak da ilerlemiş bu kadınları Selim İleri pek çok romanında ve söyleşisinde "yaşlı kızlar" veya "geçkin kızlar" olarak tanımlar. Geçmişe özlem duyan bu yalnız kadınlar, genellikle hiç evlenmemişlerdir ve bu sebeple hayatlarında derin bir boşluk hissederler. Sevgi nesnelerini işlerine, kariyerlerine aktaran bu kadınlar; ya popüler romanlar yazarlar, ya bir üniversitede öğretim üyesidirler, ya ressamdırlar, ya galericilerdir ve bunun gibi toplumda sınıfsal olarak belli bir konumda bulunurlar. Bir anlamda "sanatçı romanı"[7] örneği veren İleri, profesör bir baba ile okumayı seven bir annenin

---

[5] Ahmet Oktay, Selim İleri'nin *Cemil Şevket Bey, Aynalı Dolaba İki El Revolver* (1997) adlı romanını çözümleyip diğer romanlarından bazılarını da ele aldığı *Şeytan, Melek, Soytarı* kitabında yazarın bireysel, ferdî eserler yazdığı düşünülerek Melih Cevdet Anday gibi şairler tarafından Osmanlılık eğilimi ile suçlandığını ifade eder. Detaylı bilgi için bkz. Ahmet Oktay, *Şeytan, Melek, Soytarı*, özellikle s. 143. İleri'yi bireycilikle, toplumdan kopuk olmakla suçlayanların değerlendirmeleri ve bunlar karşısında İleri'nin cevabı için bkz. Nesrin Mengi, "Selim İleri'nin Romancılığı", özellikle s. 53-55. Mengi, İleri'nin "bireyci" olup olmadığına dair değerlendirmeleri verdikten sonra konuya kendi yaklaşımını da sunar. Mengi'ye göre İleri, bireyselliği öne çıkarmakla birlikte, toplumdan kopuk bir yazar değildir (55). Ahmet Oktay ise, Selim İleri'nin romanlarının siyasî, sınıfsal okumasını yapar ve yazarın "popüler romancı kimliğine bürünerek eni-konu siyasal romanlar yazdığını söyle[r]" (194).

[6] Selim İleri, cinsel açıdan baskıcı ve mutsuz bir toplum olmamız sebebiyle cinselliğin muhakkak yazılması gerektiğini düşünür. Bu anlamda yazar, aldığı eleştiriler sebebiyle cinselliği kitaplarının çok satılmasını sağlamak amacıyla değil, insanoğlunun acılarını dile getirmek için kullandığını ifade eder (*Anılar…* 134-135). Hatta İleri, cinsellik sebebiyle çok satan romanlara karşı, bir dönem romanlarında cinsel öğeleri azaltma/örtme yoluna gider. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Oktay, *Şeytan, Melek, Soytarı*, özellikle s. 96.

[7] Türkçe'ye "sanatçı romanı" ya da "sanatçının romanı" olarak çevrilen künstlerroman, oluşum ve büyüme romanı olarak isimlendirilen bildungsroman'ın bir alt türüdür. Bildungsromanda olduğu gibi künstlerromanda da bir karakterin

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

oğludur ve kendi sınıfsal konumunu ya da çevresinde gördüğü üst sınıf yaşamları eserlerine aktarmış olur. Bu özellikleriyle ve içerdiği pek çok inceliklerle İleri, ele aldığımız *Ölünceye Kadar Seninim* romanında da cinsellik, yalnızlık gibi temaları merkeze alarak çağının gerisinde kalmış, topluma yabancılaşmış, geçmişe özlem duyan ve psikolojik sıkıntılar etrafında hayatını tüketen bir karakteri anlatır. Bu anlamda Selim İleri'nin eserlerinde cinsellik ve aşk ilişkileri, karakterlerin psikolojik durumlarını sergilemeleri, anlatıcı ve yazarın bakış açısını ortaya koymaları açısından önemlidir.

"Az Anlaşılmış" Bir Roman: *Ölünceye Kadar Seninim*

Ölünceye Kadar Seninim[8], Selim İleri'nin otuz dört yaşlarında "asker kaçağı" (İleri, *Anılar*… 202) olduğu, annesinin hastalığı sırasında "yaşama sevinci[nin] çoktan sönüp git[tiği]" (İleri, *Anılar*… 207) bir dönemde yazılır. Bir önceki bölümde andığımız İleri'nin çocukluk ve gençlik dönemlerinde edindiği aşağılık kompleksleri, bu romanın da esin kaynağını oluşturur. Ahmet Oktay, kitabın 2012 yılındaki üçüncü baskısının arka kapağında roman hakkında bir değerlendirmede bulunur. Oktay, *Ölünceye Kadar Seninim*'i Selim İleri'nin en az anlaşılmış romanlarından biri olarak değerlendirir. Selim İleri de Ahmet Oktay'ın bu yargısına katılır. Baskı sayısı fazla olan Selim İleri romanlarına baktığımızda[9], bu romanının diğer romanlarına oranla "biraz" kıyıda kaldığını görebiliriz. Zaten, Selim İleri de romanın yeterince rağbet görmediğini düşünerek yeni baskılarını yaptırmaz. Ancak tüm kitaplarını yeniden bastırma kararı aldığında romanını yeniden okur, unuttuğu birçok yerin olduğunu fark eder ve bu vesileyle *Ölünceye Kadar Seninim*'i yeniden bastırır.[10]

---

sanat yaşamındaki oluşum ve gelişim aşamaları aktarılır. Bir yazarın/karakterin roman yazma sürecini anlatan künstlerromanın en tipik örneği, James Joyce'un *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* (*A Portrait of The Artist As A Young Man,* 1916) adlı romanıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Gürsel Aytaç, "Modern Alman Edebiyatında Bildungsroman", özellikle s. 276-282. Jale Parla da *Türk Romanında Yazar ve Başkalaşım* adlı incelemesinde sanatçı romanlarını ikiye ayırır: başarılı, entelektüel, önder yazarları ele alanlar; yazar olmaya çabalayan eksik, yetersiz, aciz ve dolayısıyla başarısız yazarları ele alanlar (11). Parla incelemesinde, Ahmet Mithat'tan Ahmet Hamdi Tanpınar'a, Oğuz Atay'dan Orhan Pamuk'a kadar pek çok yazarın eserlerindeki yazar figürasyonlarını ele alarak kahramanların geçirdikleri başkalaşım süreçlerine odaklanır. Bu süreçler içerisinde de roman yazan başarısız karakterlere özellikle değinerek "sanatçı romanı" bağlamında analizlerde bulunur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Jale Parla, *Türk Romanında Yazar ve Başkalaşım*. Selim İleri'nin diğer romanlarında olduğu gibi *Ölünceye Kadar Seninim* romanında da "sanatçı romanı" sayılabilecek emarelere rastlanır. İleri'nin romanında Jale Parla'nın da incelemesinde öne çıkardığı gibi estetik romanlar karşısında ezilen, küçük görülen, modası geçmiş popüler romancı Süha Rikkat ele alınır. Özellikle romanın "Üç" başlığını taşıyan bölümünde Süha Rikkat, bir deniz kasabası olan Narlık'ta son romanını yazmaya başlar. Romanın bu bölümünde Süha Rikkat'in geçmişe dair düşünceleri verilirken bir yandan yazmış olduğu romandan parçalar aktarılır.

[8] Yazarın, incelememize konu olan romanı *Ölünceye Kadar Seninim*, ilk baskısını 1983 yılında Altın Kitaplar Yayınevi'nden yapar. Romanın, 1985 yılındaki ikinci baskısı Özgür Yayınları'ndan; 2012 yılındaki üçüncü baskısı da Everest Yayınları'ndan çıkar. Selim İleri'nin çok okunmayan bu kitabını tekrar gözden geçirip çeşitli eklemeler yapması sebebiyle, bu makalede Everest Yayınları'ndan çıkan üçüncü baskı esas alınmıştır. Bu sebeple, makale boyunca romandan yapılan alıntılar bu baskıdandır. Ancak romanın ilk basım tarihi konusunda pek çok kaynakta tutarsızlıklar vardır. Selim İleri, bir söyleşisinde *Ölünceye Kadar Seninim* romanını 1984 yılında yayınladığını söyler. Söyleşi için bkz. Arda Uskan, "Üçüncü Selli Milary Vakası". *Aktüel*. 4 Aralık 2012 http://www.aktuel.com.tr/gundem/2012/11/23/ucuncu-selli-millery-vakasi 17 Şubat 2017.

[9] Yıldırım Türker, 2010 yılında *Radikal Gazetesi*'ne yazdığı "Bir Cihan Kaynanası" adlı yazısında, Selim İleri'yi Türk edebiyatının köklerine inmesi, kıyıda kalmışların yaşamlarına değinmesi ve bu unutulmuş insanları romanlarında ele alması sebebiyle "Türk edebiyatının vefakâr arkeoloğu" olarak tanımlar. Yıldırım Türker, bu yazısında Nahit Sırrı Örik'ten bahseder ve Örik'i tanıma, eserlerini okuma sürecinde Selim İleri'nin *Cemil Bey Aynalı Dolaba İki El Revolver* adlı romanının etkilerine değinir. Bahsedilen romanda Nahit Sırrı Örik'in izlerini süren İleri, unutulmaya yüz tutmuş yazarları, sanatçıları eserlerinde türlü vesilelerle anar ve kendisini besleyen bu insanları okurlarına da tanıtmış olur. Bu sebeple Türker, İleri'nin bu tavrını "Türk edebiyatının vefakâr arkeoloğu" sözleriyle tanımlar ve yazarı takdir eder. Yıldırım Türker, "Bir Cihan Kaynanası". *Radikal*. 21 Ağustos 2010. http://www.radikal.com.tr/yazarlar/yildirim-turker/bir-cihan-kaynanasi-1014788/ 29 Mart 2017.

[10] Kendisi ile yapılan bir söyleşide Selim İleri, *Ölünceye Kadar Seninim* romanını tekrar bastırma düşüncesini açıklar. Söyleşi için bkz. Orçun Üçer, "Selim İleri ile Röportaj/ Ölünceye Kadar Seninim Üzerine". *Radikal*. 20 Mayıs 2013.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

Selim İleri, yazarlık yaşamı boyunca bireycilikle suçlanmasına rağmen romanları -silik de olsa- çalkantılı siyasî süreçlerden izler taşır. Süha Rikkat'in bilinç akışıyla verilen düşünceler dışında, üçüncü şahıs anlatıcının da sesi işitilen *Ölünceye Kadar Seninim*, 12 Eylül döneminin sancılı süreçlerinin ürünüdür. Siyasî atmosferin "renksiz, ülküsüz, rüyasız, umarsız" (İleri, *Anılar*… 208) psikolojisi, romanın yaratma sürecini de etkiler:

> Daha siyasal bir söylemi gereksiniyordum. Olup bitenleri anlamayan, anlayamayan Süha Rikkat'i bu yüzden yaratmaya çalıştım. [...] 12 Eylül sonrasının büyük siyasal tuzaklarını kavrayamıyordum. Özal Türkiye'sinin nereye yol alacağını kavrayamıyordum. […] Süha Rikkat benden daha şanslıydı. Çünkü düşleminde bir aşk, bir sevgili yaratmıştı. Düşlemi realitenin önüne geçmiş ve Süha Rikkat realiteyi silivermişti. (İleri, *Anılar*… 208)

Nitekim Selim İleri'nin romanında ele aldığı Süha Rikkat kimliği de "üç ihtilâl atlatmış" (244) "yaşlı bir kız"dır. Alt metinde siyasî bir atmosfer verilmiş olsa da yaratılan karakter, bu gerçeklikten bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde uzaktır. Selim İleri romanlarında sıklıkla tekrarlanan "yaşlı kız" imajının da bu anlamda hem bireysel hem de bezginlik yaratan siyasî yaşama karşı bir gönderme olduğu söylenebilir. İleri de romanlarında sıklıkla yer verdiği "yaşlı kız" tiplemelerinin aslında bir simge olduğunu vurgulayarak bu tipi, "[ö]zgürlüksüz bir dünyayı simgeler, baskıyı, tiranlığı simgeler" (*Anılar*… 88) şekilde kullandığını belirtir. Buna göre, Selim İleri kurgusunda "yaşlı kız", siyasetin, toplumun ve bireysel acıların "kurban"ıdır.

Popüler aşk romanları yazarlarının etkisinde olan ve bu etkiyi sıklıkla dile getiren Selim İleri, *Ölünceye Kadar Seninim* romanında da Muazzez Tahsin Berkant ve Kerime Nadir etkisinden bahseder. Romanın başkahramanı Süha Rikkat'in kişilik özellikleri ve psikolojik durumunda İleri'nin annesinin hastalığının, popüler aşk romanlarının, Kâni Kıpçak'ın yönettiği eski bir filmin ve arkadaşı Ahmet Cemâl'in Elias Canetti'den çevirdiği *Körleşme* romanının etkileri belirgindir. Canetti'nin romanındaki bilinç körlüğünün, Süha Rikkat karakterindeki körleşmeyi etkilediğini söyleyen yazar, kahramanına peş peşe "üç şizofrenik, us yarılmasına uğramış roman"[11] (İleri, *Anılar*… 208) yazdırır. Bir anlamda Selim İleri, *Ölünceye Kadar Seninim*'in ardından *Hayal ve Istırap*, *Kafes* romanlarını yazıp yayımlayarak Süha Rikkat'e yaşattığı us yarılmasını kendi de tecrübe eder.

Yalnız ve Mutsuz "Yaşlı Kız": Süha Rikkat

Ölünceye Kadar Seninim romanının kahramanı üç ihtilal görmüş "seyrek saçlı" (2) sürekli koyu renk kıyafetler ve "ökçesiz rugan ayakkabılar"(2) giyen; 58 yaşlarında, "memleket çapında okunan" (6), "sevda romanları baskı üstüne baskı yapa[n]" (6) popüler aşk romanları yazarı Süha Rikkat'tir. Anlatıcının ifadesiyle "elli sekiz yaşındaki, zavallı yaşlı kız" (87) hiç evlenmemiştir. Süha Rikkat'in hayatında sadece romanları, kız kardeşi Nimet ve Nimet'in kocası Avni Bey vardır. Ancak kız kardeşi ve eniştesi arasındaki problemli ilişki, Süha Rikkat'in tanıdığı bu insanların yanından da dışlanmasına sebep olur. Bu sebeple, Süha Rikkat, çevresinde gördüğü mutsuz evlilikler üzerinden evliliğe karşı olumsuz düşünceler geliştirmeye çalışır. Evliliğin ikiyüzlülüğünü

---

http://blog.radikal.com.tr/kultur-ve-sanat/selim-ileri-ile-roportaj--olunceye-kadar-seninim-uzerine-22928 17 Şubat 2017.

[11] "Us yarılması" ifadesini pek çok yerde kullanan İleri, 2013 Mart ayında Everest Yayınları'ndan çıkan *Mel'un* kitabına da alt başlık olarak "Bir Us Yarılması" adını verir. Romanın kahramanı Sayru Usman, bir us yarılmasına uğrayarak Cahide Sonku'yu, Muhsin Ertuğrul'u, Nurullah Ataç'ı, Tevfik Fikret'i, Fuad Köprülü'yü, Dante'yi, Abdülhâk Hâmid'i, Shakespeare'i, kardeşlerini boğduran padişahları, Doğu'yu Batı'yı, arada kalmışlığı ve taklitçi toplumun sıkıntılarını ve bunun gibi pek çok konuyu anlatır. Kafasından geçenleri yazan Usman, roman boyunca yedi defter bitirir ve son zamanlarda yapraklara ve gazete sayfalarına yazmaya başlar. Roman kahramanı Sayru Usman, adından da anlaşılacağı üzere "bir durumdan başka bir duruma geç[en]" şizofrenik bir kişiliktir bkz. İlhan Ayverdi. "Sayru". *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=SAYRU&mi=0 17.02.2017. Bu anlamda Sayru Usman, *Ölünceye Kadar Seninim* romanının kahramanı Süha Rikkat ile ortak özellikler taşır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selim İleri, *Mel'un-Bir Us Yarılması*.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

ortaya koyan noktalara odaklanarak kendi evlenmemişliğinin, anlatıcının ifadesiyle "yaşlı, kız kurusu romancı" (128) oluşunun eksikliğini bu yargılarla kapatmaya çalışır.

1980 yılının bir akşamüzeri başlayan roman, üç başlığa ayrılır ve bölümlerin hepsi Süha Rikkat'in geçmişe dair anılarıyla örülüdür. Yalnızlıktan şikâyet eden Süha Rikkat, sevgiye olan ihtiyacını sıklıkla dile getirir. Kaybettiği beybabası dışında kimse tarafından sevilmeyen Süha Rikkat, on yedi yaşından beri aralıksız çalışır. "[Y]üzünü kahverengi fotoğraflardan ezberlediği anneciği" (26) de veremden ölünce Süha Rikkat yapayalnız kalır. Kaba saba ve Süha Rikkat'i istemeyen bir adamla evlenen kız kardeşi Nimet, bu süre içerisinde ablasına yeterince sahip çıkmaz. Bu bakımdan Nimet'i de hain bulan Süha Rikkat, "[k]an bağı bile bazen bir şey ifade etmiyordu; insanın en yakını; kız kardeşi…-alınmıştı işte, hayata alınmıştı." (12) diyerek küskünlüğünü dile getirir. Ancak bir süre sonra düşüncesini değiştirip yalnızlığın iyi taraflarını görmeye çalışan Süha Rikkat, yaşamış olduğu ikilemlerle çift kişilikli bir psikoloji sergiler:

> Tutkular insanı eritir, diye söylendi. Karar vermek ve unutmak. Bir düştü ve yalandı zaten. Tutkunun, zaafın kurbanı olmuş az insan tanımadı gelgeç ömründe. Unutmak gerekir. Karar vermek ve unutmak. Etten kemikten bir güzellik hepsi. Elle tutulabilir, somut, maddî hiçbir şey güzel olamaz. Bu, bir tutkudur, bir zaaftır. Zayıf insanlarda rastlanır. Öncesiz ve sonrasız yitirdiği düşlerden, güzelliklerden ilki değildi hem. Unutmak gerekir. Sıkıdenetim, özdenetim, diye söylendi; toparlanmak, unutmak, silmek. (84)

Ancak Süha Rikkat, bir yandan yalnızlık duygusuyla boğuşurken bir yandan da insanların, özellikle de kadınların -kız kardeşi de dâhil olmak üzere- kendisini kıskandıklarını düşünür. Kocası Avni Bey tarafından aldatılan Nimet'in hikâyesinde bile bir sitem, kendisine karşı bir kıskançlık hisseden Süha Rikkat, kardeşinin karşılaşmış olduğu bu durumdan memnuniyet duyar. Beğenilmek, sevilmek, takdir edilmek hisleri Süha Rikkat'i fazlasıyla etkiler ve bu durum bir süre sonra saplantı hâline gelmeye başlar:

> Biraz geç kalmıştı bugün akşamüzeri yürüyüşüne. Geç kalmıştı; çünkü öğleden sonra Nimet telefon etmiş, kendisini hiç ilgilendirmediği halde pek süflî bir karıkoca meselesini -eniştesi bu yaştan sonra genç bir kadına tutulmuştu: ilk defa olmuyordu- uzun uzadıya anlatmıştı. Âdeta boşalarak anlatmıştı; gözyaşlarından sonra açılmış, hattâ bu yeni kadının, ablasının romanlarına tutkun olduğunu biraz garip bir sesle söylemişti. Bunu da kavgaları sırasında Nimet, Avni Bey'den öğrenmiş. Ne demek istediyse…-geçelim. (4-5)

Bu sevgisizlik ve yalnızlık duyguları içinde kıvranan Süha Rikkat, romanlarını okuyan ve beğenen Ferit adlı bir kişiye takıntı derecesinde âşık olur. Ferit ile kısa bir nişanlılık süresi geçiren Süha Rikkat, başka bir kadın için terk edilir ve "[b]en satın alınacak erkek değilim!" (78) gibi sözlerle sevdiği adam tarafından aşağılanır. Güzel ve zengin kadınlar için terk edilen yazar, Ferit'in kalpsiz olduğunu düşünür. Bu olaylar üzerine Süha Rikkat, çok satan *Kalpsiz, Seni Affetmeyeceğim* ve ardından *Seni Hiç Affetmeyeceğim* adlı romanlarını yazar ve bu romanların hepsinde erkek kahraman olarak Ferit'i kurgular. Anne, baba, kardeş sevgisiyle tamamlanamayan ve yarım kalan sevgi ihtiyacı, arzuladığı erkek tarafından da yarım bırakılınca Süha Rikkat'te bağımlı kişilik özellikleri gözlemlenir. Ancak bu hislerine rağmen yalnız yaşamak zorunda oluşu Süha Rikkat'e ciddi boyutta bir kontrol hastalığı getirir. Sıklıkla kapıları ve hava gazı musluklarını kontrol eden Süha Rikkat, alkol kullanıp kendinden geçmekten ve hastalanmaktan da korkar. Süha Rikkat'in yaşadığı durum, kontrolü kaybetme korkusudur.

> Akşamüzerleri oldum olasıya Süha Rikkat'i etkilerdi.
> Kapının alt ve üst kilitlerini…
> …alt kilit yağlanmalıydı. Gündelikçi kadına söyleyecekti. Anahtar zorlukla döndü. O kadar para alıyorlar, yine de hiçbir işle kendiliklerinden ilgilenmiyorlardı. Bir kez daha, hafifçe omuzlayarak yokladı. Evet, kapatmıştı havagazını ana musluktan. (3)

Süha Rikkat'in Ferit'e olan saplantısı öylesine büyür ki bazen Ferit'in hayaliyle -her zaman kendisinden daha güzel olduğunu bildiği- kız kardeşini öpüşürken düşünür. Bu düşünce roman

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

boyunca sürdürülür hatta okuyucu, bunun bir hayal mi yoksa gerçek mi olduğu konusunda şüpheye düşer. Ancak Süha Rikkat, kendisinden daha güzel olan kardeşinin zekâ bakımından kendisinden oldukça aşağı seviyelerde olduğunu vurgulamaktan da kaçınmaz ve böylece kendi üstün yönlerini ortaya koymaya ve kendini de bu duruma inandırmaya çalışır. Süha Rikkat, gönlünü -sıklıkla- genç kızlara kaptıran Avni Bey karşısında Nimet'in zavallılığını düşünür ve Nimet'in kocasını her seferinde affetmesinden de yola çıkarak kız kardeşini "beyinsiz bir kadın" (5) olarak tanımlar. Nimet'in kısır olması sebebiyle Avni Bey'e bir çocuk veremediğini ve bu duygular içerisinde de Avni Bey'in başka kadınlara yöneldiğini düşünür. Hâlbuki Süha Rikkat, "yılların büyük aşk ve karasevda romancısı" (86) olarak kendini Nimet'ten ve Nimet gibi kadınlardan ayrı tutar ve kardeşini "bir romancıyla bu kadar uzun konuşulmaması gerektiğini asla öğrenememişti; bilmezdi" (5) sözleriyle eleştirir. Süha Rikkat'teki kıskançlık duyguları sokakta gördüğü -kendi ifadeleriyle- "mağrur, rüküş, küçükhanımefendi[lere]" (9) de yönelir. Gördüğü erkekler ile kızlar arasında karşılıklı ve "ateşli" aşk sahneleri düşler. Kendisi ile "[n]ereye gidiyordu haspa?" (10) dediği bu kızlar arasında kıyaslamalar yapar. Süha Rikkat, onların saç renklerini, kıyafetlerini beğenmez ve kıyasıya eleştirir; değişen hayat koşullarına ayak uydurmakta zorlanır. Güncel olanın dışında kalan Süha Rikkat, karşılaşmış olduğu bu değişiklikleri, "daha çok bir cinneti, bir sara nöbetini çağrıştır[an]" (8) süreçler olarak tanımlar. Özellikle Süha Rikkat gençleri "cinsellik batağında debelen[mekle]" (90) suçlar. Popüler romancı bir yandan gençleri/yeni nesilleri eleştirirken bir yandan da hayatı ve cinselliklerini istedikleri gibi yaşayan bu insanlara karşı kıskançlık duyar.

Güncel olanın dışında kalma ve bunun karşısında aşağılık kompleksi hissetme durumu, Süha Rikkat'in romancı kimliğinde de görünür. Alfred Adler, *İnsanı Tanıma Sanatı* kitabında aşağılık duygusu ve saygınlık çabasını ele alırken çevresine uyum sağlayamayan, eleştirilen bireylerin bir süre sonra aşağılık duygusuna kapıldığını söyler ve bu duygunun komplekse dönüşme aşamalarına değinir (94). Süha Rikkat de zamana ayak uyduramama, kendini fiziksel olarak beğenmeme, popüler romancı olarak küçümsenme gibi sebeplerle aşağılık duygusuna kapılır ve yoğunlaşan bu duygu bir süre sonra komplekse dönüşür. Ancak "aşağılık kompleksi"ne sahip olan kişi, bir süre sonra bu duyguyu fazlasıyla giderme ihtiyacı hisseder ve bu vesileyle otorite ve gücün kendi elinde olduğunu düşünerek "üstün kişi" rolüne sürüklenir (Adler 112, 116). Süha Rikkat de bu duyguyla kendini ve sanat anlayışını meşrulaştırma refleksi hissederek eserlerini "asabî" bir şeklide savunur ve "yeni" olana karşı kıyasıya eleştirilerde bulunur. Süha Rikkat, yeni romancıların yazdığı yaşantıları "çamurlu, çirkef, iğrenç" (10) bulur. Yeniyi takip edemeyen ve çağının dışında kalan yazar, "fakat şimdi fotoromanlar okunuyordu. Bugünkü kuşakların kendisine dudak bükmeleri nankörlük değil de neydi" (7-8) diye sorgulayarak genç kuşaklara ve artık kendisini tercih etmeyen okuyucu kesimine sitemlerini iletir. "Edebiyat daima güzel ve içli duyguları ifade etmelidir" (7) düşüncesinde olan ve romanlarını "[p]ara, hırs, kazanç yükseliş" (20) duygusuyla yazmayan Süha Rikkat, özellikle devrinin edebiyatının köye yönelmesini kabullenemez ve durumu şu sözlerle eleştirir:

> Günümüz edebiyatına gelince; Süha Rikkat'in işittiklerine bakılırsa, bugünün yazarları çokluk köy 'kökenliydi'. Köylüler! Evet, her şey hakikaten çok tuhaftı. Bir zamanlar İstanbul'un seçkin, yüksek aileleri, köşklerinde konaklarında bu köylüleri halayık olarak barındırmazken; şimdi bütün bir edebiyatın kaderi ellerine teslim edilmişti. Yapıtları elden ele dolaşıyor, baş tacı ediliyordu. (9)

Popüler romanlar yazdığı için toplum tarafından küçümsenmesini takıntı hâline getiren ve "[o]nlar gibi yazamamıştı, hiçbir zaman yazamamıştı, yeni edebiyat filan Süha Rikkat'in ilgisini çekmiyordu. Kırık kalbinin ezgileriniyse büyük bir kalabalık satır satır izleyecekti" (240) düşüncesinde olan Süha Rikkat, bir yandan da kendi yazdıkları hakkında "[h]âlâ geçerli, hâlâ alıcısı olan bir sanat anlayışı… kim demiş, eprik, solgun, çağ dışı diye!" (224) şeklinde düşünerek gerçekler karşısındaki durumunu ortaya koyar.

Ancak Süha Rikkat'in zihninden geçen bu düşüncelere rağmen, ara ara ortaya çıkan anlatıcı da "[b]ugüne dek yazmış olduğu romanlarda yalnızca romantizmin rüzgârına kaptırmıştı

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

kendini." (126) der ve Süha Rikkat gibi popüler roman yazarlarını okuyanları "zavallı kalabalık" (72) diye tanımlar. Bu noktada romanın anlatıcı konusunda çetrefilli olduğunu söylemek gerekir. Her şeyin üzerinde yazar Selim İleri ön plandayken, romanın içerisinde Süha Rikkat'in bilincinden yansımalar ve ara sıra da olsa ortaya çıkan anlatıcı dikkat çeker. Bir de Süha Rikkat'in yazmış olduğu romanlardan parçaların da *Ölünceye Kadar Seninim* romanı içerisinde verilmesi, anlatıcı sayısının daha da kalabalıklaşmasına sebep olur. Ancak hayallerle gerçeklerin iç içe geçtiği ve kimi zaman belirsizleştiği roman, anlatıcı sesin altında Selim İleri'nin sesini gizleyemez. Bu ses, "yaşlı kız kurusu" romancı Süha Rikkat'in yazdığı popüler aşk romanlarının önemsenmediğini anlatan kısımlarda ve çağ dışı kaldığını gösteren noktalarda belirgindir. Aynı durum, romanın *Ölünceye Kadar Seninim* isminde de somutlaşır. Süha Rikkat, ölünceye kadar bir aşka bağlı olmak ister ancak sonunda kimsenin olamadan hayatını tüketir. Bir melodram havası da sezdiren *Ölünceye Kadar Seninim* başlığı, Süha Rikkat'in de popüler aşk romanları yazarlığının da "geçkin"liğini temsil eder. Böylece anlatıcı ve karakterin de üzerinde bulunan Selim İleri, bu bakış açısıyla popüler roman yazarlığının parodisini gerçekleştirmiş olur. İleri, anlatıcı sesin arkasına gizlenerek romantik atmosfere, melodram havasına alaylı bir yaklaşımda bulunur.

Süha Rikkat karakterinin en dikkat çeken özelliklerinden biri de gerçek ile hayali birbirine karıştırmasıdır. Bu anlamda karakter, gerçekte yaşa(ya)madığı duyguları hayalinde canlandırarak kendisini güçlü aşk ilişkileri içerisinde kurgular ve bu hayalleri günlük hayatının bir parçası hâline getirir. Freud bu durumu "gündüz düşleri" olarak adlandırır ve durumun kökenini çocukluktaki oyun oynama ihtiyacına dayandırır. Freud'a göre, çocuklukta oynanan bu oyunlar, yetişkinlik dönemlerinde yerlerini düşlere bırakır ve böylece yetişkin insanlar, gerçek hayatta yakalayamadıkları mutlulukları düşlerinde yaratır ve yapay mutluluklar/gerçeklikler[12] kurmaya çalışırlar (*Sanat*… 127-128). Bu sebeple Süha Rikkat de Ferit ile yakalayamadığı mutluluğu düşlerinde tamamlamaya çalışır ve böylece gerçek yaşamında etkilendiği Ferit, Haluk, Sarp gibi kişileri hayallerinde süsleyerek aşk ilişkilerinin nesnesi hâline getirir. Amaç; yalnızlık ve sevgisizlik hislerini bu düşlere sığınarak atlatmaya çalışmaktır.

> Sen misin Ferit? diye haykırmamak için kendini zor tuttu. Yıllar öncesindeki gibi karşısında belirmişti. Oyuncakçının orda. Büyük mağaza. Yalnızca taşbebeklerin sergilendiği, çam ağaçlı vitrin. Fakat bu acı bir anıdır. Belleğinin derinliklerine gömdü. Yine de gülümsüyordu Ferit. Süha'nın genç kızlık odasındaydılar. Beybabası öğle uykusuna uzanmıştı. Hep böyle yanında kalacağım Süha. (Bütün kemanlar çalmaya başlamıştı, yeryüzündeki bütün kemanlar) (43)
>
> Bazen bir müzik sesi -basbayağı işitiyordu- Süha Rikkat'i alt üst ederdi. Bu dalgalanan, su gibi çağlayan müzikle birlikte Ferit'in gençlik hayali kendisini dansa davet eder; Süha Rikkat de yapma papatyalardan genç kız tacıyla, gecenin kraliçesi olarak dansa kalkardı. Yıldız yıldız ışıklar yağar, konfetiler rengârenk uçuşur ve Ferit'le ikisi salonun ortasında döner dönerlerdi. (29-30)

Süha Rikkat'in hayatından duyduğu memnuniyetsizlik onu sanat eserleri yaratmaya ve sanatçı yaratıcılığını ön plana çıkarmaya iter. Ancak bu düşler bir süre sonra Süha Rikkat'in hayatında "geniş" ve "güçlü" bir yer kaplamaya başlar ve bu durum Freud'un tespitiyle nevroz ve psikoz başlangıcına zemin oluşturur (*Sanat*… 130). Nitekim roman boyunca üretken bir yazar olan Süha Rikkat'in adım adım çıldırmaya varan psikolojisi de Freud'un bu tespitini destekler. Gerçekleri ve hayatındaki olumsuzlukları hatırlamaya başladığında da "[n]erdesiniz ey hülyalar!" (13) diyen Süha Rikkat, alternatif bir dünyanın yaşamındaki kaçınılmazlığına değinir.

---

[12] Selim İleri, romanlarında karakterlerin oluşturmaya çalıştığı bu gerçeklik düzlemini "karton gerçekçilik" olarak tanımlar. İleri, *Hayal ve Istırap* romanındaki Mediha Funda'nın, *Kafes* romanındaki Neveser Reşat'ın *Ölünceye Kadar Seninim* romanındaki ünlü popüler romancı Süha Rikkat'in romanlarını okumalarından yola çıkarak oluşturduğu bu "karton gerçekçilik" ile estetik bir yapaylık sezdirmeye çalışır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selim İleri, *Anılar: ıssız ve yağmurlu*, özellikle s. 243.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

Bastırılmışlığın Huzursuzluğu: Cinsel Açlık

Ölünceye Kadar Seninim romanının kendisine "zavallı, yılların tanınmış romancısı, aşk ve sevda, karasevda romanları yazarı, kız kurusu, iğrenç bakire, kendisi, el değmemiş, yaşlı başlı Süha Rikkat" (160) diye hitap eden karakterinin sergilemiş olduğu davranışların kökeninde cinsel bastırılmışlık durumu etkindir. Bu sebeple, romanda gerek Süha Rikkat'in bilincinden gerekse de anlatıcının tavırlarından "yaşlı kız" (87), "yaşlı bir kız" (78), "yılların bu kız kurusu" (115) ifadelerine sıklıkla rastlarız. Selim İleri'nin de hayatında karşılaşıp etkilendiği bu "yaşlı kız" profili[13], önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi bir simgedir. Siyasetin, toplumun ve bireysel acıların sembolü olan bu "yaşlı kızlar", sorunlarının kaynağı olan cinsel kimlikleriyle de incelenmelidirler.

Süha Rikkat karakterinin cinselliğini yaşayamamış olmasında toplumsal cinsiyet kodlarının -özellikle- kadınlar üzerindeki ezici yapısı etkilidir. Annesini küçük yaşta kaybeden, babası ve kardeşi Nimet'in bakımını üstlenmek zorunda kalan Süha Rikkat, ailenin geçimini sağlamak için on yedi yaşından beri çalışmak zorunda kalır. Annesinin cenazesine dair detayları silik de olsa hatırlayan Süha Rikkat, kaybolan annenin yokluğunu, ilgisiz bir babanın tavırlarını ve hiçbir şeyden haberi olmayan küçük bir kardeşin yükünü sırtlanır. Kaldırabileceği sorumlulukların yaşından daha büyük olması ve anne yokluğu, Süha Rikkat'i hayat karşısında ürkek ve güvensiz bir hâle getirir. Kendi kendini ve kardeşini büyütmek zorunda kalan Süha Rikkat, toplumun kadına çizdiği duvarların dışına çıkmaya cesaret edemez. Çirkinliği ve melankolik hâli yüzünden karşı cinsle tanışma ihtimali düşen Süha Rikkat, bu "olumsuz" özelliklerini edebiyata sığınarak atlatmaya çalışır. Ancak yazar olmaya karar verip ilk eserlerini yazmaya başladığı yıllarda çevresi tarafından eleştirilir. Süha Rikkat gibi bir genç kızın "namuslu, iyi aileden, tertemiz bir genç hanımın böyle erkek gibi romanlar yazması, bir erkek kimliğine bürünerek konuşması, sevgilisinden söz açması, gönlünün duygularını açık seçik dışa vurması" (50) uygun bulunmaz. Gençlik dönemlerinde Süha Rikkat'i bu tarz baskılarla ezen sosyal çevre, yazarın ilerleyen yaşlarında ünlenmesiyle de bir romancıyı ellerinde büyütmüş olmanın sözde gururunu ve ikiyüzlü mutluluğunu yaşarlar. Bu anlamda sosyal çevrenin uyguladığı psikolojik baskı süreçleri Süha Rikkat'in cinsel kimliğinin oluşumunda etkili olur. Nişanlısı Ferit ile görüşebilmek için bile "beybabasından bin bir güçlükle izin alabil[ir]" (43) ve özgür davranamaz. Aynı zamanda 12 Eylül döneminin baskıcı ortamı da Süha Rikkat'in karakterinin oluşumunda etkili olur. Bu devir, sokağa çıkma yasaklarının olduğu, vatandaşların özgürce hareket edemediği bir ortamdır ve Selim İleri bu günleri, "[ü]rkünç günlerdi canım! İnsan en üst katta bile cam önüne oturamaz olmuştu, silâhlar, hep silâhlar, kan, cinayet…" (51) sözleriyle Süha Rikkat'in bilincinden okuyucuya anımsatır.

Süha Rikkat'in bütün hayatını etkileyen bu bastırılmışlık duygusu, bir yazar olarak edebî değerlendirmelerinde de kendisini gösterir. Yaşa(ya)madığı aşk ilişkilerine merakı dinmeyen yazar, büyük aşk romanlarını düşünür. Özellikle, tutkularının peşinden giden Anna Karenina'yı ve yasak aşkı Vronski'yi düşler; Anna Karenina'nın güzelliğini, siyah kadife elbisesini, Vronski'yle dansını hayal eder ve bu tablonun yerine kendisi ile Ferit'i yerleştirir. Ancak Anna Karenina ve Vronski'yi değerlendirdiği bu kısımlarda, Süha Rikkat'in toplumsal cinsiyet kodlarının zihnine kazıdığı yapı da ortaya çıkar. Yazar Süha Rikkat, Anna Karenina'nın güzelliğini ve elbisesini beğendiğini hatta ona hayran olduğunu sık sık tekrarlarken ahlâkını beğenmediğini de vurgulamayı ihmâl etmez. Anna Karenina'nın ihtiraslarını "ne kadar kirliydi: o ilişki, o gözü dönmüşlük!" (14) diye

[13] Selim İleri'nin eserlerinde kurguladığı "yaşlı kız" karakterlerinin esin kaynağı, okul yıllarında karşılaştığı öğretmenleridir. Yazarın karşılaştığı ilk "yaşlı kız", ilkokul öğretmenlerinden biri olan Nevzat Hanım'dır. İleri, öğretmenini "[l]episka saçlı, mavi gözlü, yorgun bir geçkin kız"(22) olarak hatırlar. Nevzat öğretmenden sonra karşılaştığı ikinci "yaşlı kız", lisedeki matematik öğretmeni Hilal Hanım'dır. İleri, yine lisedeki tarih öğretmeni Zehra Hanım'ı tarif ederken "kırklarında yaşlı bir kız" (68) ifadesini kullanır. Selim İleri, yaşlı kızın kendisindeki anlamını "[n]eyi nasıl yazdığımın tam bilincinde değildim tabii. Acıları anlatmak istiyordum, yaşamın bütün acılarını. Evde kalmış kızlar, edebiyatımızda öyküde, romanda, hatta şiirde incelikle dile getirilmiştir. Evet, yaşanmamışlık, ziyan olmuş bir hayat…" (88) şeklinde ifade eder. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selim İleri, *Anılar: ıssız ve yağmurlu.*

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

eleştirirken bir yandan da "o dansı, o siyah tuvaleti (…) Ne kadar güzeldi!" (14) diyerek kendi zihnindeki karmaşayı dile getirir.

Süha Rikkat, elli sekiz yaşında oluşuna ve doktoru Mükerrem Bey'in menopoza girdiğini söylemesine "[b]en böyle yaşamda hiçbir şey bilememişken, öğrenememişken, tatmamışken, nasıl oluyor da, kadınlığımın sona erdiğini söylüyorsunuz"(31) şeklinde sitemlerde bulunur. Bu sebeple kadınlığı sona eren Süha Rikkat, başkalarının kadınlığını yaşama düşüncesine "[a]ma adını bilmediği, kendisine selam vermeye tenezzül etmeyen hostes hanım, gökler meleği, taksiye atladığı gibi gençliğini, kadınlığını yaşamaya uçmuş" (31) sözleriyle kıskançlıkla yaklaşır. Ayrıca sokakta gördüğü çiftleri de "terbiyesizler"(18), "[d]ünyada iki kişi olundu mu her şey unutuluyordu; nezaket kuralları filan" (18) sözleriyle eleştirir.

Cinselliğini yaşayamamış ve bastırmak zorunda kalmış Süha Rikkat'in, cinsel açlığı günlük yaşamını da fazlasıyla etkiler. Şoförleri "[g]elene geçene yiyecekmiş gibi bak[an]" (20), "müstehcen konuşmalar yap[an]" (20) kişiler olarak düşünen bu "yaşlı kız", mahalle aralarında top oynayan çocukları "gazetelerde boy boy fotoğrafları çıkan kaslı bacaklı, düşük şortlu serseriler" (16) diye küçümser. Ancak bir yandan da çıplaklığın kendinde uyandırdığı hisleri "[m]ünasebetsiz fotoğraflardı: delikanlılar öyle birbirlerine sarılmış, oraları buraları meydanda- gözü kayardı Süha Rikkat'in" (16) sözleriyle ortaya koyar. Hayallerinde yarattığı Sarp karakteri de Süha Rikkat'in cinsel açlığını ortaya koyan önemli bir noktadır. Otuz yedi yaşlarındayken Süha Rikkat, komşuları olan Keriman'ın oğlu Sarp'tan esinlenerek bu karakteri yaratır ve Sarp, "geçkin kız"ın cinsel açlığını açıkça ortaya koyma işlevi görür. Sünnet entarisiyle bisikletten düşen Sarp'ı tesadüfen bulup ona yardım eden Süha Rikkat, karşı cinsi çıplak gördüğü bu anı unutamaz. Bu sebeple, karşı cinsle ilk tanıştığı bu an ve görmüş olduğu kan, Süha Rikkat'in zihninden hiç gitmez. Veremden ölen annesinin kanlı öksürükleriyle de birleşen bu sahne, Süha Rikkat'in yazarlığında etkili olur. On yedi yaşlarında küçük bir kızken tanıdığı "yine" komşularının oğlu olan Haluk'tan da sevgisine karşılık göremeyen Süha Rikkat, onu da *Baharı Beklerken* romanında veremden öldürür. Bu anlamda sevdiği bütün kişilerle arasına kan karışır.

Hayallerinde kendisini mesut bir şekilde "[b]eyaz, bembeyaz bir gelinlikle*"* (172) gören bu "geçkin kız"*,* bastırılmış bir cinselliğin huzursuzluğunu mazoşist cinsel hayallerle gidermeye çalışır. Freud, kadınlarda gündüz düşlerinin erotik isteklere daha yatkın olduğunu vurgular ve erkeklere kıyasla kadınların hırslarının erotik eğilimlerle çevrelendiğini ifade eder (*Sanat*… 128). Süha Rikkat de kendisini baba yadigârı evden kovan, kız kardeşinin eşi, eniştesi Avni Bey'in kaba kişiliğinden yola çıkarak içerisinde aşağılanmaların, tekmelerin, şiddetin olduğu cinsel ilişki senaryoları kurar.

> İşte asla sona ermiyor! Eniştesi Avni Bey, her gece kilitlediği yatak odasının kapısını maymuncukla açıyormuş. Süha Rikkat içeriye süzülen loş ışıkta, bu esmer ve vahşi adamın inci dişlerle kendisine gülümsediğini, köpekçe sırıttığını görüyormuş. Nimet! diye haykırmak istiyormuş istemesine, gelgelelim sesi çıkmıyormuş. Eniştesi, Süha Rikkat'in o gün 'Böyle dolaşmasın; söyle…' diye kız kardeşine şikâyet ettiği çubuklu pijamaları sırtında, göğüs bağır açık, Sus! Diyormuş. Sus güzelim! Ya Nimet? Nimet işitirse… Ama birbirlerini durmaksızın soyuyorlarmış; o çubuklu pijamalar, o pazen gecelikler, o ter kokulu iç çamaşırları, o teni örten, isteği gizleyen her şey… (195)

Alıntıda da görüldüğü gibi Süha Rikkat, bilinçli olarak cinsel fantezilerde bulunur. Otto F. Kernberg'e göre de insan cinsel fantezilerinde, anlarında bilinçlidir ve cinsel uyarıcıya karşı hazır bir bekleyiş içerisindedir. Kernberg, cinsel deneyimi tamamıyla "bilişsel" bulmasa da içerisinde güçlü duygular barındırdığını vurgular ve bu anlamda cinsel deneyimi "duygulanımsal-bilişsel" bir deneyim olarak isimlendirir (32). Bu anlamda düşlem yoluyla ortaya çıkan cinsel heyecan Süha Rikkat'i bir müddet sonra erotik arzuya doğru sürükler. Bunun için de bir nesneye ihtiyacı vardır ve Süha Rikkat de bu nesnenin boşluğunu çevresinde tanıdığı erkeklerle ya da hayalî kişilerle doldurmaya çalışır. Ancak gerçekleşemeyen tam bir tatmin, seçtiği nesneyle kurulamayan gerçek bir ilişki Süha Rikkat'i şiddet merkezli hayallere götürür. Özelikle yukarıda alıntıladığımız ve romanın başka kısımlarında da geçen eniştesi Avni Bey'le kurduğu ilişkide kendisini bir kurban pozisyonuna sürükler. Erotik arzunun klinik ve genetik yönlerini ele alan Otto F. Kernberg'e göre

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

erotik arzu, cinsel nesnenin kendisini hem sunduğu hem de sakındığına dair bir duygu uyandırır ve ötekinin sınır ihlaline işaret eder. Bu ihlal, arzulayan tarafta saldırganlık, haz ve tatmin duygusu uyandırır. Kernberg, bu duygular içerisinde kendisini kurban gibi hisseden, başkasının verdiği acının nesnesi olan kişide birleşme duygusu uyandığını ifade eder ve ötekine acı vermenin, onun da bundan haz duyduğunu düşünmenin arzunun erotik sadizm ile ilgisine işaret eder (46). Aynı durum, Süha Rikkat'ın sık sık "[b]eni bırakma Ferit" (37) diye yakarışlarda bulunduğu Ferit ile ilgili hayallerinde de gözlenir. Kimi zaman Süha Rikkat, âşık olduğu ama karşılık göremediği "Şehir Tiyatrosu aktörlerinden yakışıklı Ferit Bey"i (25) "[b]ir jigoloydu Ferit!" (81) diyerek küçümserken bir yandan da Ferit'in ensesine tırnaklarını batırdığı sadistçe cinsel anlar hayal eder. Ancak bir süre sonra Süha Rikkat, Ferit'in kendisini terk etmişliğini hatırlayarak romanlarında ona "iyice can çekişmeli" (65) diyerek acıklı sonlar yaşatır; böylece sevilmemişliğin intikamını almaya çalışır.

Baskıya uğramış cinsellik, Süha Rikkat'i romanlar yazmaya sürükler. Freud'un *Uygarlığın Huzursuzluğu* kitabında belirttiği gibi "gerçeklik ilkesi"nin ağırlığıyla "haz ilkesi" bastırılmak durumunda kalır ve bastırılmış olan arzular daha değerli amaçlara yönelir. Gerçek dünyaya sırt çeviren birey, dünyaya ya da dünyasına yeni bir yön vermek için gerçekliklerin yerine arzularına uygun bir dünya yaratır (36-37, 41, 61). Cinsellikten tiksinen Süha Rikkat, "[y]azdıkça yaz[ar], bu olguyu unutmak için kendini bütünüyle edebiyata ada[r]" (55). Böyle anlarda yazarlığını öne çıkaran Süha Rikkat, diğer insanlara yazarlığıyla gününü gösterme düşüncesi taşır. Hatta insanlara kızdığı zamanlarda "[y]azacaktı, mutlaka yazacaktı: yeni bir başeser" (22) diyerek huzursuzluğun etkilediği bir yaratma hissi yaşar. Bu süreçte yanında olanlar da hayalleri ve sinir ilaçlarıdır. Kendisini cinsellikten tiksinmiş, aşka dayanmayan ilişkileri bayağı bulan biri olduğuna inandırmaya çalışarak ve romanlar yazarak bir tatmin çabası yaşamaya çalışır. Ancak burada dikkat edilmesi ve üzerinde düşünülmesi gereken bir konu vardır ki o da Süha Rikkat'in popüler romanlar yazarı olmasıdır. Hatta popüler romanlar yazdığı için ciddiye alınmayan ve çoğu zaman küçümsenen bu kadın, Selim İleri tarafından "yaşlı kız" özelliğiyle de vurgulanır. Burada, popüler romanlar yazarının kadın olması, bu kadının evlenmemiş "geçkin bir kız" olması ve üstüne üstlük mutsuz ve adının da simgelediği gibi[14] santimantal bir karaktere sahip olması İleri'nin parodisinin temel noktalarıdır.

Selim İleri, Elias Cannetti'nin *Körleşme* kitabındaki bilinç körlüğünü Süha Rikkat karakterine de uygular. *Körleşme* romanındaki Prof. Peter Kien'in bilinçli bir şekilde körleşmesinin farklı bir versiyonu Süha Rikkat'te de görülür. Prof. Kien, [z]amanın artık çekilmez olduğu, taşınması olanaksız bir yüke dönüştüğü noktada koparılabilmesi, ancak körlüğün yardımıyla düşünülebilir" (Canetti 95) diyerek körleşmeyi kendisini koruyan bir yöntem olarak benimser. Süha Rikkat de Prof. Kien'in bu yöntemini gerçeklerin ağırlığından kurtulmak için kullanır. Özellikle Canetti'nin *Körleşme* romanının "Kafasız Bir Dünya" başlıklı ikinci bölümünde "[b]ilgin ve kitaplık sahibi" (384) Prof. Kien'in hizmetçi, cüce, kapıcı, lağımcı gibi cahil gördüğü insanların elinde oyuncak olması, *Ölünceye Kadar Seninim* romanını da etkiler. Türkçe'ye Ahmet Cemal tarafından uzun yılları kapsayan bir çalışma sonucunda çevrilen *Körleşme* kitabı, Türkiye'de 12 Eylül darbesinin tüm karışıklığının devam ettiği 1981 yılında yayınlanır. Bu nedenle, mevcut siyasî atmosfer Selim İleri'nin yarattığı karakterin etrafına karşı körleşmesine ve daha da ötesinde kendi gibi olmayan, melodramdan uzak, gerçekliğin bütün ağırlığını üzerinde taşıyan insanlardan farklı hatta onların tarafından bakılınca gülünç olmasına sebep olur. Selim İleri, Süha Rikkat karakterinin bu durumunu özellikle iki örnekle sergilemeye çalışır. Bunlardan birincisi, Süha Rikkat'in vitrinde sergilenen köpek tasmalarını bere zannetmesi ve satın almak istemesidir. Ancak Süha Rikkat, satıcının " 'Bere değil onlar hanımefendi.' (…) 'Köpek giysileri efendim'" (41)

[14] Sühâ: "Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız" bkz. İlhan Ayverdi, "Sühâ". *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=S%C3%9CH%C3%82&mi=0 27.03.2017; Rikkat: "incelikli, rakik olma", "acıma, şefkat, merhamet" anlamlarına gelir bkz. İlhan Ayverdi, "Rikkat". *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=R%C4%B0KKAT&mi=0 27.03.2017.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

demesine rağmen hâlâ durumu kavrayamadan "el örgüsü olup olmadıklarını sor[ması]*"* (41) çevresinde alaycı bakışlara ve gülüşmelere sebep olur. İkincisi de Süha Rikkat'in bir kitapçının vitrininde duran Kavafis'in *Barbarları Beklerken* kitabını *Baharları Beklerken*; yazarını da "Kakavis" diye okuması ve bu yapılanın kendi kitabı *Baharı Beklerken*'den hırsızlık olduğunu düşünmesidir. Süha Rikkat, "[f]akat şimdi bu ünlü eser [kendi kitabı *Baharı Beklerken*'i kastediyor], bu unutulmaz isim, kırtıpil bir kitabın başlığı olup çıkıyordu. Heyecanından görememişti tam; Kakavis gibi uyduruk bir yazar: Türk değildi herhalde." (52) diyerek körleşmesinin boyutlarını ortaya koymuş olur.

Romanda dikkat çeken noktalardan biri de Süha Rikkat'in birkaç yerde yere düşmüş, dizleri kanayan küçük bir kız hayali görmesidir. Bu küçük kız, Süha Rikkat'in kendi küçüklüğüdür. Carl Gustav Jung'un persona, anima-animus, gölge, özben olarak isimlendirdiği arketiplerden biri olan "özben", kişilik bütünlüğünü temsil eden uzlaştırıcı bir arketiptir ve kişinin hissettiği bölünmüşlük hissi "özben"in parçalara ayrılmasına sebep olur (aktaran Atlı, 265). Süha Rikkat de parçalanmış ruhsal yapısı sebebiyle gördüğü bu küçük kızın yanına gider, kanayan dizlerini sarmaya, yaralarını iyileştirmeye çalışır. Bu satırlarda Süha Rikkat'in ilgiye ve sevgiye muhtaç parçalanmış kişiliği ve çevresinin buna kayıtsızlığı "[d]ehşet verici aldırışsızlık! Millet, süs püs içinde, kokular sürünmüş, saç baş yapılı, küçük bir kız çocuğunun kanayan dizine kayıtsız kalarak akıp gidiyor Teşvikiye Caddesi'nde" (62-63) satırlarıyla ifade edilir. Parçalanmış özben, "[b]embeyaz, dantel giysili, uzun kuzgunî saçları ıpıslak sarkmış, denizlere kendini koyvermek istemiş bir kadının cesedini*"* (132) gördüğünü sandığı kısımlarda da görülür. Ölüm ve intihar fikirlerinin sık sık gün yüzüne çıktığı hayaller, Süha Rikkat'in zihninde "Süha Rikkat birdenbire ölümü özlüyor, canına kıymayı düşünüyordu. Kaç kez kumsala bakan balkonuna fırlamıştı." (202), "Süha Rikkat'in Narlık'tan ayrılışı sadece acıklı olacaktı, acı değil" (167) gibi planlarda da belirgindir. Nitekim Selim İleri, *Ölünceye Kadar Seninim* romanı ile birlikte üçleme sayılması amacıyla yazdığı -*Selim İleri'nin Tozlu Aşk Romanları* olarak sunulur- *Hayal ve Istırap*[15], *Kafes*[16] gibi romanlarında da Süha Rikkat'in trajik durumuna ve delirişine yer vererek romanda beliren bu ölüm ve intihar fikirlerini tamamlamış olur.

Sonuç:

Selim İleri'nin "geçkin bir kız"ın dramını anlattığı *Ölünceye Kadar Seninim* romanı, Süha Rikkat karakteri üzerinden cinsellik, aşk ilişkileri, çağ dışı kalma, eskime gibi konuları temel alır. Romanlarında bunalan insanların yalnızlıklarını, kendi iç dünyalarıyla hesaplaşmalarını daha da ötesinde kişinin "bireyleşme" serüvenini ele alan yazar, otuz dört yaşında askere gitmeden önce yazdığı *Ölünceye Kadar Seninim* romanını da bu izlekler çerçevesinde kurgular. Ancak art arda

[15] *Hayal ve Istırap* romanının başkarakteri Mediha Funda, kırık bir aşk hikâyesinin ardından "Yeni Çalıkuşu" olarak bir Anadolu kasabasında Fransızca öğretmenliğine başlar. Bir yaz tatilinde İstanbul'a giden Mediha Funda, *Çalınan Alyans* kitabını okuyup romanlarına hayran olduğu Süha Rikkat'in yanına gider. Popüler aşk romanlarıyla ünlenen Süha Rikkat, Mediha Funda'nın anlattıklarından yola çıkarak "[k]ızıl, ateş rengi kapağıyla 42 güzünde" (241) *Cehennem Yolcuları* kitabını yayımlar. Ancak Mediha Funda, kendi hikâyesinden oluşan, Süha Rikkat'in kaleme aldığı bu kitabı "şüphesiz kötü bir romandı" (241) sözleriyle eleştirir. İlk baskısı 1986 yılında Altın Kitaplar Yayınevi'nden çıkan *Hayal ve Istırap* romanının son kısımlarında da Mediha Funda, "zavallı bedbaht prenses masalları anla[tıcısı]" Süha Rikkat'in ölüm haberine de değinir. "Sahibi bilinmeyen, boş bir kotrada, eserinin son sayfası açık olarak bulun"an (281) Süha Rikkat'in, "esrarlı bir intihar"a (281) kurban gidip gitmediği aylar boyunca polisler tarafından araştırılır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selim İleri, *Hayal ve Istırap*.

[16] İlk baskısı 1987 yılında Özgür Yayınları'ndan yapılan *Kafes* romanın başkarakteri Neveser Reşat; tercümeler yapan, yetim ve sevgisiz büyümüş, cinsel açlığı belirgin, asıl kimliği Esat Bey olmayı reddetmiş ve Neveser Reşat Hanımefendi olmayı seçmiş biridir. Cinsel kimlik karmaşası sebebiyle belirgin aşağılık komplekslerine sahip olan bu karakter, Süha Rikkat adlı ünlü yazarı Bakırköy Akıl Hastanesi'nde ziyaret eder ve ona tercümesini yaptığı Mis Ceyn Sıngır'ın bir kitabını götürür. Romanın bu kısımlarında, bir kirli döşekte, ağzından salyalar akarak oturan, saçları yağlı, gözleri donuk Süha Rikkat'in içler acısı hâli anlatılır (252-253). Süha Rikkat karakteri gibi Neveser Reşat da "kafesler arkasındaki hayatın içli yalnızlığına kapıl[mış]" (23) bir karakterdir ve giderek Süha Rikkat ile aynı sona doğru sürüklenmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Selim İleri, *Kafes*.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

baskılar yapan Selim İleri romanlarının yanında bu roman, üç baskı yaparak Selim İleri romancılığının "az anlaşılmış" bir romanı olma ününe kavuşur. Romanda, üç ihtilal süreci yaşamış, kırktan fazla aşk ve kara sevda romanı yazmış, hiç evlenmemiş, el değmemiş, elli sekiz yaşındaki "yaşlı kız" Süha Rikkat'in hikâyesi, daha doğru bir ifadeyle psikolojisi anlatılır. İleri, siyasî ortama metnin alt satırlarında -silik bir şekilde- yer vermekle beraber, roman boyunca Süha Rikkat'in ve Süha Rikkat gibi insanların acılarına değinmeyi amaçlar. Bu sebeple, küçük yaşta annesini veremden, ilerleyen yaşlarda da babasını kaybeden Süha Rikkat, kan bağı olan kız kardeşi tarafından da "yeterince" ilgi görmez. Bu yalnızlık duygusuna Süha Rikkat'in kız kardeşinin kocası tarafından evden kovulması ve sevdiği adam tarafından da terk edilmesi eklenince romanın psikolojik unsurlarının kaynak noktaları tamamlanmış olur. Anne ve babanın erken kaybı, ardından gelen para kazanma ve kız kardeşine bakma gibi maddi ve manevî yükler, Süha Rikkat'in hayatında yaşanmamışlıklar oluşturur. Yalnızlığın verdiği güvensizlik Süha Rikkat'i obsesiflik boyutunda kontrol hastalığına ve aşağılık komplekslerine iter. Ancak Süha Rikkat, "güncel" olanın dışında kalma, çağına ayak uyduramamanın verdiği bu kompleksleri, kendi üstün yönlerini ortaya çıkarıp överek ve diğer insanların da onun sahip olduğu bu özellikleri kıskandığını düşünerek kapatmaya çalışır. Özellikle yazar olmakla övünen karakter, "gecikmişlik" hissini, çokça eleştirilen popüler roman yazarlığı tartışmaları üzerinden de hisseder. Kendisini değerli bulmak, bir yandan da çok okunmamak ikilemlerinde kalan popüler romancı, iç dünyasında yaşadığı bu çalkantılarla şizofrenik özellikler sergiler. Kimi zaman anlatıcının da Süha Rikkat hakkındaki olumsuzlukları arttırıcı ifadeleri kullanması hatta alaya alınmasına sebep olacak olayların üzerine gitmesi düşündürücüdür. Ancak bir yandan da anlatıcının karakterin acı yaşamını "sebep-sonuç" bağlamında ortaya dökerek "olumlama"ya çalışması, okuyucuda da Süha Rikkat'i değerlendirme süreçlerinde ikilemler yaşatır.

Süha Rikkat karakterini "normal" olanın dışına iten davranış kalıpları incelendiğinde, psiko-sosyal unsurların etkisiyle cinselliğini yaşayamamasından kaynaklanan bastırılmışlık duygusu ve mutsuz gerçeklikten kaçmak için yapay gerçeklik alanları yaratma eylemi ve bunun sonucunda gülünç durumlara düşmesi önemli noktalardır. Bu sebeple Süha Rikkat, gerçekte yaşayamadığı aşk ilişkilerini romanlarında karakterlerine yaşatarak, "gündüz düşleri"nde de kendisi yaşayarak bir tatmin duygusu sağlamaya çalışır. Ancak yazarın, kurmaca dünyasına dair ipuçları ve düşlerinde kurduğu mazoşist cinsel sahneler incelendiğinde, bastırılmışlığın yarattığı huzursuzluk ve bunun yaratma sürecine etkisi açıkça gözlemlenir. Kendisini cinsellikten tiksindiğine, diğer insanlar gibi "bayağı" olmayan bir hayat yaşadığına inandırmaya çalışan karakter, romanlar yazarak hayatında başarılı olduğu/görüldüğü bir alan yaratmaya çalışır. Ancak Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* adlı eserinin kahramanını popüler romanlar yazarı olarak kurgulaması ve bu yazarlığı da bir kadın karaktere atfetmesi, mânidardır. Ayrıca popüler romanlar yazan bu kadın karakterin; elli sekiz yaşlarında, el değmemiş, "yaşlı bir kız" olması ve de mutsuz olması, eserin yaratıcısı Selim İleri'nin parodi bir roman yazmak istemesinin önemli göstergeleridir. İleri, romantizm akımının eskimişliğini zamanı geçmiş Süha Rikkat karakteri üzerinden hissettirerek ve romanının adını romantikliğin fazlaca hissedildiği *Ölünceye Kadar Seninim* koyarak parodisini güçlendirmiş olur.

Kaynakça:

Adler, Alfred. *İnsanı Tanıma Sanatı*. Çev. Kamuran Şipal. İstanbul: Say Yayınları, 2010.

Atlı, Ferda. "Edebî Metnin ve Yaratıcılığın Kaynağına Ulaşan Yol: Psikanalitik Edebiyat Eleştirisi". *Turkish Studies* 7(3), (2012): 257-273.

Aytaç, Gürsel. "Modern Alman Edebiyatında Bildungsroman" *Edebiyat Yazıları I*. Ankara: Gündoğan Yayınları, (1990): 276-282.

Ayverdi, İlhan. "Rikkat". *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=R%C4%B0KKAT&mi=0 27.03.2017.

_____. "Sayru". *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=SAYRU&mi=0 17.02.2017.

_____. "Sühâ". *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. http://www.kubbealtilugati.com/sonuclar.aspx?km=S%C3%9CH%C3%82&mi=0 27.03.2017.

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

Canetti, Elias. *Körleşme*. Çev. Ahmet Cemal. İstanbul: Sel Yayınları, 2016.
Çopur, Yusuf. "Selim İleri'nin Romanlarında Metinlerarasılık Bağlamında Türk Edebiyatı". Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2016.
Freud, Sigmund. *Sanat ve Edebiyat*. Çev. Emre Kapkın-Ayşe Tekşen Kapkın. İstanbul: Payel Yayınları, 1999.
Freud, Sigmund. *Uygarlığın Huzursuzluğu*. Çev. Haluk Barışcan. İstanbul: Metis Yayınları, 2011.
İleri, Selim. *Anılar; ıssız ve yağmurlu*. Söyleşiyi yapan: Handan Şenköken. İstanbul: Doğan Kitap, 2002.
_____. *Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak*. İstanbul: Everest Yayınları, 2011.
_____ . *Hayal ve Istırap*. İstanbul: Doğan Kitap, 2003.
_____ . *Kafes*. İstanbul: Everest Yayınları, 2012.
_____ . *Mel'un-Bir Us Yarılması*. İstanbul: Everest Yayınları, 2013.
_____ . *O Aşk Dinmedi*. Söyleşiyi yapan: Ayşe Sarısayın. İstanbul: Everest Yayınları, 2017.
_____ . *Ölünceye Kadar Seninim*. İstanbul: Everest Yayınları, 2012.
Kernberg, Otto F. *Aşk İlişkileri Normallik ve Patoloji*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2011.
Mengi, Nesrin. "Selim İleri'nin Romancılığı". Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2009.
Moran, Berna. *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2004.
Oktay, Ahmet. *Selim İleri'nin Romancılığı ve Romanları: Şeytan, Melek, Soytarı*. İstanbul: Oğlak Yayınları, 1998.
Parla, Jale. *Türk Romanında Yazar ve Başkalaşım*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2012.
Türker, Yıldırım. "Bir Cihan Kaynanası". *Radikal*. 21 Ağustos 2010 http://www.radikal.com.tr/yazarlar/yildirim-turker/bir-cihan-kaynanasi-1014788/ 29 Mart 2017.
Uskan, Arda. "Üçüncü Selli Milary Vakası". *Aktüel*. 4 Aralık 2012. http://www.aktuel.com.tr/gundem/2012/11/23/ucuncu-selli-millery-vakasi 17 Şubat 2017.
Üçer, Orçun. "Selim İleri ile Röportaj/ Ölünceye Kadar Seninim Üzerine". *Radikal*. 20 Mayıs 2013. http://blog.radikal.com.tr/kultur-ve-sanat/selim-ileri-ile-roportaj--olunceye-kadar-seninim-uzerine-22928 17 Şubat 2017.

Extended English Abstract

Selim İleri stepped into the world of literature in 1967 with an article published in the *Yeni Ufuklar* (New Horizons) magazine. He has produced and continues to produce works in many types of the Turkish literature such as novel, story, essay, poem, analysis, and play. Having completed his fiftieth year in literature this year, İleri is mostly known for his novels despite he has published 72 books in various types. Yıldırım Türker defines "Selim İleri" as "the archaeologist of Turkish literature" in his article titled "Bir Cihan Kaynanası (A Mother-in-Law of the World)" and published in *Radikal Gazetesi* (Radikal Newspaper) in 2010 because of his descent into the roots of Turkish literature, his touching upon the lives of the marginalized and including these forgotten people in his novels. İleri tells in his novels the loneliness of languished people and their processes of reckoning; he transfers the "individuation" adventure of a person into the world of fiction through various events and characters.

Although his novel *Ölünceye Kadar Seninim* (I am yours until I die) has been published in quite many editions, it remains "somewhat" marginal compared to other Selim İleri novels. The novel, on the other hand, tells the story of the "elderly girl" Süha Rikkat, who has lived through three revolutions, wrote more than forty love and blind love novels, and never married; and in the background of this story, it tells the effects of the social and political structure of the period on human psychology. Even though Selim İleri is accused of individualism throughout his writing career, his novels - although indistinctly - bear the traces of the turbulent political processes. *Ölünceye Kadar Seninim* novel is a product of the painful processes of the September 12th period. Although a political atmosphere is given in the sub-text, Süha Rikkat character is distant from this reality consciously or unconsciously. It could be suggested that the image of an "elderly girl", which is frequently repeated in Selim İleri's novels, is both individualistic in this respect and is a reference to the tiresome political life. İleri uses this "elderly girl" profile he has met in his own life as an element of symbolism in his

Oktay, G. (2017). Selim İleri'nin *Ölünceye Kadar Seninim* romanında "yaşlı" kızlar, "geçkin" melodramlar. *Journal of Human Sciences*, *14*(2), 1951-1965. doi:10.14687/jhs.v14i2.4609

novels. However, these elderly girls that constitute a symbol of politics, society, and individual sufferings should also be examined by their sexual identity, which is the source of their problems.

The overwhelming nature of societal gender codes - especially on women - is a factor contributing to the fact that Süha Rikkat character cannot live her sexuality. For this reason, Süha Rikkat, who has lost her mother to tuberculosis early in her life, and later her father, does not receive "enough" attention from her sister who is blood-tied to her. When this emotion of loneliness is aggravated with her dismissal from the house by her sister's husband and her abandonment by the man she loves, the sources of the psychological elements in the novel have become completed. The early loss of the parents, the subsequent material and spiritual burdens such as earning money and taking care of her sister, lead to a lack of experiences in the life of Süha Rikkat. The distrust originating from the solitude ushers Süha Rikkat to obsessive control disorder and inferiority complexes. However, Süha Rikkat tries to cover up these complexes originating from being left outside of what is "current" and not being able to keep up with the times, by highlighting and praising her superior aspects and thinking that other people are jealous of these features she has. The character who is especially proud of being a writer, also feels the "belatedness" through the widely criticized popular novel authorship debates. With that emotion, Süha Rikkat feels the reflex to justify herself and her understanding of art; therefore, defends her works in a "petulant" way and vehemently criticizes whatever is "new". The author of popular novels, who finds herself in the dilemmas of considering herself valuable on one hand and not being read widely on the other hand, exhibits schizophrenic characteristics with these turbulences in her inner world.

When the behavioral patterns pushing Süha Rikkat character out of the "normal" are examined, the key points observed are the feeling of repression arising from the inability to experience sexuality due to the effects of psycho-social elements and the action of creating artificial reality spaces to escape the unhappy reality. Sexual hunger of Süha Rikkat, who had not experienced sexuality and had to suppress it, also greatly affects her everyday life. In that respect, the character imagines the emotions she did (could) not experience in reality and fictionalizes herself in strong love relationships, and these dreams become part of her everyday life. Süha Rikkat tries to get a sense of satisfaction by making her characters live the love relationships that she could not live and incorporates these imaginations into her "day dreams". The psychology of Süha Rikkat which gradually extends to insanity reveals Süha Rikkat's need for an alternative world in her life. Through these dreams, which are usually sexual, Süha Rikkat slides into a sexual excitement, and after a while, this excitement drifts Süha Rikkat towards erotic desire. She needs an object for it, and Süha Rikkat tries to fill the void of this object with men she knows around or imaginary people. However, a full satisfaction cannot be realized and the inability to establish a real relationship with the object of her choice leads Süha Rikkat towards dreams centered around violence. However, when the clues about the author's fictional world and the masochistic sexual scenes she creates are analyzed, the disturbance created by repression and the impact of this on the creative process are clearly observed. The character tries to convince herself that she is disgusted by sexuality and she lives a life that is not "vulgar" like the lives of other people; by writing novels she tries to create a space where she is/considers herself successful.

Despite the thoughts in Süha Rikkat's mind, the occasional narrator reveals himself by describing those who read authors of popular novels such as Süha Rikkat as the "poor crowd". As Selim İleri is above both the narrator and the character, he carries out the parody of popular novel authorship with this perspective. In addition, it is noteworthy that Selim İleri fictionalizes the heroine of his work *Ölünceye Kadar Seninim* as an author of popular novels and that this authorship is assigned to a female character. The facts that this female character who writes popular novels is a maiden, an "elderly girl" at the age of fifty-eight, hysterical, and unhappy are also important indicators of the works creator Selim İleri's wish to write a parody novel. İleri strengthens his parody by having the obsoleteness of the romanticism movement felt through the character of Süha Rikkat and also by naming his novel as *Ölünceye Kadar Seninim*, in which romanticism is overly felt.